Vĩnh Đ□c
Bangkok, Thái Lan, ngày 26/12/2011

Tôi hi□n là m□t trong kho□ng 600 ng□□i Vi□t Nam đang t□ n□n t□i Thái Lan. Ngày 20/02/2011, vì s□ b□c h□i c□a CSVN đ□i v□i nh□ng ng□□i đ□u tranh cho dân ch□, t□ do và nhân quy□n cho đ□ng bào trong n□□c, tôi bu□c ph□i đào thóat kh□i Vi□t Nam đ□ ch□y sang Thái Lan lánh n□n. N□i đây tôi g□p nhi□u đ□ng bào khác cũng nh□ tôi. H□ ph□i ra đi vì b□ đàn áp vì lý do chính tr□ hay tôn giáo.

Khi đ□n Bangkok, tôi m□i th□y mình đang tr□c di□n v□i m□t th□c t□ vô cùng bi đát mà tr□□c kia, dù là m□t ng□□i đã có nhi□u kinh nghi□m v□ t□ n□n t□i Thái Lan nh□ tôi cũng không th□ hình dung n□i!

Ti□n đây, cũng xin đ□□c m□n phép trình bày l□i nh□ng kinh nghi□m c□a tôi v□ quá kh□ t□ n□n c□a b□n thân tôi trên đ□t Thái 21 năm tr□□c đây: Tôi đã t□ng v□□t bi□n b□ng tàu đ□n t□nh Songkhla, mi□n nam Thái Lan vào ngày 14/12/1989. Vô ph□□c cho chúng tôi vì chúng tôi đã đ□n Thái Lan sau m□c đóng c□a các tr□i t□ n□n Đông Nam Á (cut-off date) 14/03/1989. Chúng tôi không đ□□c UNHCR t□ đ□ng công nh□n là ng□□i t□ n□n và đ□□c xét đi đ□nh c□ n□□c th□ ba n□a, mà ph□i tr□i qua m□t ti□n trình Ph□ng V□n Thanh L□c T□ N□n (refugee screening) c□a n□□c t□m dung (Thái Lan) và m□i ng□□i chúng tôi đ□□c đánh s□, kh□i đ□u b□ng ba ch□ PST. Đây là chính sách chung cho toàn vùng, đ□□c qu□c t□ m□nh danh là Ch□□ng Trình Hành Đ□ng Toàn Di□n (Comprehensive Plan of Action, g□i t□t là CPA). Nh□ng ai qua ph□ng v□n thanh l□c "đ□u" (screened in) s□ đ□□c UNHCR công nh□n là ng□□i t□ n□n và đ□□c đ□nh c□ n□□c th□ ba; ai b□ "r□t" thanh l□c (screened out) s□ b□ tr□ v□ Vi□t Nam.

Sau m□t th□i gian □ Songkhla, tôi b□ chuy□n v□ tr□i Panatnikhom, t□nh Chonbury đúng vào ngày 30 T□t năm Canh Ng□ (1990), và □ t□i khu L, nhà L34. Ngay khi đ□t chân lên Songkhla, tôi đã ph□ giúp làm thông d□ch viên ti□ng Anh cho m□t viên ch□c UNHCR chuyên trách ti□p nh□n thuy□n nhân Vi□t Nam d□c theo b□ bi□n các t□nh phía Nam Thái Lan. Ông ta là ng□□i g□c Lào bi□t m□t ít ti□ng Vi□t l□y tên Vi□t là Chính. Ông h□t lòng lo l□ng giúp đ□ nh□ng thuy□n nhân Vi□t Nam chúng tôi. Ông đã d□n tôi vào Văn Phòng Social c□a UNHCR trong tr□i gi□i thi□u tôi vào làm vi□c thi□n nguy□n v□i nhiêm v□ thông d□ch l□p h□ s□ đăng ký ban đ□u (First Report Section) cho thuy□n nhân Vi□t Nam.

Và tôi đã làm vi□c v□i Phòng Social c□a UNHCR trong tr□i Panatnikhom cho đ□n cu□i năm 1991 thì b□ chuy□n v□ tr□i Sikiew, t□nh Nakhornratchasima đ□ n□□c t□m dung Thái Lan…"thanh l□c"! T□i tr□i Sikiew, kh□ang gi□a năm 1993, sau khi vi□c thanh l□c và công b□ k□t qu□…"R□t" cho h□u h□t thuy□n nhân t□i đây, Phòng UNHCR Social đã b□ b□ ph□n Đăng Ký h□ s□ ban đ□u đ□ bi□n thành Văn Phòng T□ Nguy□n H□i H□□ng (Voluntary Repatriation Office) nh□m th□c hi□n ch□□ng trình ORP (Orderly Repartriation Program - H□i H□□ng Tr□t T□). Vì cùng đ□ng bào ph□n đ□i ch□□ng trình thanh l□c b□t công c□a n□□c t□m dung ch□ nh□m m□c đích đánh r□t đ□ ép bu□c thuy□n nhân h□i h□□ng, ngăn ch□n làn sóng thuy□n nhân ra đi t□ Vi□t Nam, nên tôi đã không ph□c v□ cho văn phòng Social T□ nguy□n h□i h□□ng c□a UNHCR trong tr□i n□a. Sau đó, cũng nh□ bi□t bao thuy□n nhân khác, tôi đã b□ cu□ng b□c h□i h□□ng v□ Vi□t Nam. Vì tôi và m□t s□ anh em ti□p t□c tranh đ□u cho nhân quy□n và dân ch□ nên b□ chính quy□n đàn áp và r□i l□i ph□i r□i b□ quê h□□ng l□n th□ hai.

Tr□ l□i v□n đ□ T□ n□n t□i Thái Lan; hi□n t□i, t□t c□ nh□ng ng□□i Vi□t lánh n□n (asylum seekers) t□i Thái Lan không đ□□c tr□ giúp gì t□ C□ Quan UNHCR ngo□i tr□ tr□□ng h□p c□p c□u y t□ kh□n c□p. Vì không còn tr□i t□ n□n nh□ năm x□a, chúng tôi ph□i t□ xoay s□ ch□ ăn, ch□ □, và ph□i luôn luôn d□i đ□i ch□ □ đ□ tr□n tránh c□nh sát Thái. Vì Chính Ph□ Thái không ký Công □□c 1951 c□a Liên Hi□p Qu□c v□ ng□□i t□ n□n, nên c□nh sát Thái có th□ b□t giam chúng tôi vào tr□i giam di dân IDC (Immigration Detention Center) □ Bangkok b□t c□ lúc nào, k□ c□ nh□ng đ□ng bào đã đ□□c C□ Quan UNHCR ph□ng v□n và đã đ□□c công nh□n quy ch□ t□ n□n. Khi đã vào IDC thì không có ngày ra. N□i trong năm nay, hai ng□□i Vi□t, m□t nam m□t n□, đã qua đ□i sau nhi□u năm □ trong tr□i giam này.

Khi ng□□i lánh n□n đ□□c UNHCR c□p quy ch□ t□ n□n thì đ□□c g□i là ng□□i t□ n□n (refugee). Ch□ khi đ□n lúc □y, UNHCR s□ tr□ giúp m□t ph□n ti□n ăn, ti□n nhà và đ□□c săn sóc y t□, giáo d□c… Và m□i đây, do s□ v□n đ□ng c□a m□t s□ t□ ch□c ng□□i Thái, chính ph□ Thái đang th□ nghi□m chính sách m□i: ai đã có quy ch□ t□ n□n mà b□ b□t giam vào IDC thì có th□ đóng ti□n th□ chân đ□ đ□□c th□ nh□ng ph□i có t□ ch□c b□o lãnh và trang tr□i chi phí đ□i s□ng hàng tháng, ph□i c□ trú □ n□i ch□ đ□nh và ph□i trình di□n hàng tháng. V□i chính sách m□i này, ng□□i đã có quy ch□ t□ n□n có c□ h□i thoát kh□i c□nh giam c□m vô th□i h□n.

Có quy ch□ t□ n□n ch□a ph□i là xong vì vi□c đ□nh c□ có khi th□t lâu l□c; có ng□□i đã ch□ đ□i 5, 6 năm mà v□n ch□a lên đ□□ng đ□nh c□. Vì UNHCR ch□ giúp đ□ đ□i s□ng trong m□t th□i gian

ng□n, nh□ng ng□□i □ lâu cũng s□ l□i g□p b□ t□c v□ đ□i s□ng.

Nh□ng đ□ng bào ch□a có hay đã b□ t□ ch□i t□ cách t□ n□n thì hoàn c□nh vô cùng bi đát c□ v□ n□i ăn ch□n □ l□n an ninh cá nhân, vì đi không đ□□c mà □ l□i Thái Lan cũng không xong vì không đ□□c phép làm ăn sinh s□ng; h□ không có con đ□□ng tr□ v□ vì tù đày tra t□n c□a CSVN đang ch□ đ□i h□. H□ đang s□ng v□t v□□ng nh□ nh□ng bóng ma ngòai vòng pháp lu□t, hoàn toàn không có t□□ng lai và ch□ng ai có th□ hi□u đ□□c h□ làm cách nào đ□ sinh t□n trên đ□t Thái ch□ ngày Quê H□□ng không còn ách C□ng S□n đ□ quay v□.

T□u chung, đ□i v□i s□ 600 ng□□i Vi□t đang lánh n□n □ Thái Lan hi□n nay, vi□c tr□ giúp pháp lý đ□ đ□□c xét là t□ n□n và s□m đ□nh c□ là m□i quan tâm hàng đ□u. Hi□n nay □ Thái Lan có t□ng c□ng 150 ngàn đ□n 200 ngàn ng□□i □ nh□ng Qu□c Gia khác ch□y sang xin t□ n□n và ch□ có 4 t□ ch□c tr□ giúp v□ pháp lý: Asylum Access v□i 4 lu□t s□, Jesuit Refugee Service (JRS) v□i 2 lu□t s□, Thai Refugee Committee v□i m□t lu□t s□ (nh□ng ch□a chính th□c ho□t đ□ng), và Văn Phòng Tr□ Giúp Pháp Lý c□a BPSOS v□i hai lu□t s□ ng□□i Vi□t. T□ ch□c này là cái phao đ□c nh□t cho s□ đ□ng bào đang lánh n□n □ Thái Lan và đang r□t c□n s□ ti□p tay y□m tr□ c□a c□ng đ□ng ng□□i Vi□t □ h□i ngo□i.

(Còn ti□p)

Bangkok, Thailand

[Nguy□t San M□ch S□ng thu□c h□ th□ng truy□n thông c□a BPSOS: http://www.machsongmedia.com .]